

Особливості методики викладання інформаційних систем і технологій для студентів-менеджерів

Проблема методики викладання інформаційних систем та технологій студентам-менеджерам та пов'язані з нею питання привертають увагу дедалі більшого загалу науковців та практиків, оскільки багато положень у ній сформувалося зовсім недавно і не мають ще ні глибокого теоретичного обґрунтування, ні експериментальної перевірки.

Завдання роботи – дослідити методичні підходи до викладання інформаційних систем та технологій студентам-менеджерам.

Акцентовано увагу на дослідженні методики викладання інформаційних систем та технологій для студентів-менеджерів. Визначено методичну систему навчання інформаційних систем та технологій для студентів-менеджерів.

Ключові слова: менеджмент, методика, управлінська діяльність, інформаційні системи, системи планування ресурсів, технологічні засоби.

Сучасні інформаційні технології уможливають створення єдиного інформаційного середовища, фізичною основою якого є інтегровані комп'ютерні мережі та системи зв'язку, що дає змогу супроводжувати та координувати і технологічні процеси, і ділову діяльність будь-якої організації. Такий підхід передбачає технічну, організаційну та методологічну інтеграцію таких базових напрямів управлінської діяльності, як виробничий, організаційний, маркетинговий, фінансовий, бухгалтерський, кадровий та проектно-конструкторський. Інформаційні продукти розміщуються в розподілених базах даних. Доступ до інформаційних продуктів відбувається через комп'ютерну мережу і регламентується правилами та нормативами певної організації. Крім цього, інформаційні технології забезпечують динамічну координацію дій за рахунок використання сучасних засобів зв'язку та програмних засобів комп'ютерних мереж. Інформаційна комп'ютерна мережа організації може органічно під'єднуватися до всесвітньої комп'ютерної мережі INTERNET. Під'єднання може проводитися через відповідні шлюзи з регламентованим доступом до внутрішньої інформації. Таким чином, організація отримує прямий доступ до різноманітної інформації з широким спектром змісту: від законодавчих актів до відомостей про стан на ринках сировини та готової продукції.

Постановка наукової проблеми та її значення. На жаль, сьогодні, у сучасній цивілізації освіта як суспільне явище й надалі виконує функцію банальної передачі знань, простого задоволення кваліфікованими кадрами потреб людства. Водночас Україна не може залишатися осторонь від глобальних світових тенденцій освітнього простору. Першою з них є те, що світ дедалі більше використовує сучасні інформаційно-комунікаційні технології, які, у свою чергу, спричиняють два важливі наслідки. По-перше, нині розвиток людини, особистості, як ніколи раніше, стає показником, виміром прогресу будь-якої країни. По-друге, цей розвиток індивідуальності стає головним важелем подальшого поступу країни.

Кардинальні зміни, які відбулися за останнє десятиріччя в усіх галузях суспільного життя, потребували запровадження якісно нових підходів до методики викладання інформаційних систем та технологій студентам-менеджерам. Ця проблема та пов'язані з нею питання привертають увагу дедалі більшого загалу науковців та практиків.

Аналіз останніх наукових досліджень цієї проблеми. Накопичений у процесі інформатизації освіти в Україні практичний досвід та спеціальні педагогічні дослідження показують, що інноваційні методики під час викладання інформаційних систем та технологій студентам вищих навчальних закладів значною мірою позначається на результатах навчально-виховного процесу на всіх його рівнях. Сучасний викладач має володіти основами економічних знань, уміннями організаційної та виховної роботи, вирізнятися високою культурою, відмінним знанням іноземної мови, бути ініціативною та відповідальною людиною, мати потребу в постійному збагаченні та оновленні знань, бути здатним до впровадження інновацій, володіти комп'ютерною грамотністю та умінням використовувати ІТ у професійній діяльності.

Одним із перших дослідників проблеми підготовки майбутнього викладача в умовах інформатизації суспільства є М. І. Жалдак, який свого часу запропонував систему підготовки вчителя до

використання інформаційної технології в навчальному процесі [4]. Помітним явищем є те, що у світовій та вітчизняній науці накопичено значний досвід роботи з ІТ навчання математики, інформатики, фізики тощо. Цінними були та є праці М. І. Бурди, М. С. Вашуленко, А. Ф. Верланя, Р. Вільямс, Б. С. Гершунського, С. У. Гончаренко, О. О. Гокуня, О. М. Довгялло, І. А. Зязюна, В. Р. Ільченко, В. А. Кайміна, Л. М. Калініної, В. І. Лапінського, О. І. Ляшенко, Ю. І. Мальованого, К. Маклін, Н. В. Морзе, Н. Г. Ничкало, О. І. Пометун, Ю. С. Рамського, С. О. Сисоєвої, М. І. Шкіля, К. Л. Ющенко, у яких накопичено значний науковий потенціал.

Повертаючись до проблеми підготовки майбутніх менеджерів до використання у своїй діяльності інформаційних систем та технологій, слід зазначити, що це питання висвітлювалося в наукових роботах В. П. Беспалька, І. Д. Беха, В. Ю. Бикова, А. М. Гуржія, Ю. О. Дорощенко, М. І. Жалдака, В. І. Лапінського, В. М. Мадзігона, Ю. І. Машбиця, В. М. Монахова, Н. В. Морзе, С. І. Ракова, Ю. С. Рамського, П. І. Сердюкова, М. Л. Смільсон та ін. Всебічного розгляду проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі набула в працях А. Ф. Верланя, Л. І. Даниленко, І. Є. Булах, М. І. Жалдака, Г. А. Козлакової, В. І. Клочка, А. А. Кузнецова, Є. І. Кузнецова, В. М. Мадзігона, В. І. Маслова, А. М. Пишкало, В. Н. Редько, Ю. І. Машбиця, Н. В. Морзе, П. І. Сердюкова, Ю. В. Триуса та ін.

Метою статті є дослідження методики викладання інформаційних систем та технологій для студентів-менеджерів.

Завдання:

- проаналізувати останні дослідження і публікації, у яких започатковано розв’язання цієї проблеми;
- дослідити методичні підходи до викладання інформаційних систем та технологій студентам-менеджерам;
- зробити висновки щодо проведених досліджень.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У своїх дослідженнях та висновках методика навчання інформаційних систем та технологій спирається на філософію, логіку, педагогіку, психологію, інформатику, математику та узагальнений практичний досвід роботи вчителів інформатики.

Методика навчання інформаційних систем та технологій визначається як наукова дисципліна, що займається дослідженням і розробленням відповідного до цілей і змісту навчання програмного, технічного, навчально-методичного, організаційного, психолого-педагогічного забезпечення застосування комп’ютерних технологій у шкільному навчальному процесі.

Методика навчання інформаційних систем та технологій як наука тісно пов’язана з концепцією навчального процесу та його основними компонентами, які й становлять сукупність об’єктів вивчення та дослідження. До основних компонентів навчального процесу належать:

- навчаюча діяльність викладача;
- навчальна діяльність студентів;
- організація навчання.

Процес навчання – це процес спільної діяльності викладача та студентів. Обидві сторони – і викладач, і студент – беруть активну участь у цій діяльності, але кожен по-своєму:

- викладач здійснює навчаючі дії, спрямовуючи навчальні дії студентів;
- викладач мотивує навчальну діяльність студентів. спонукає їх до навчання;
- викладач організовує навчальні дії студентів таким чином, щоб вони давали максимальний ефект. Ця організація проходить на рівні кожного окремого студента;
- студент дає учням матеріал для засвоєння та орієнтири для їх навчальної діяльності;
- студент здійснює контроль за ефективністю засвоєння знань.

Спочатку навчаючі дії викладача переважають. Однак вони обов’язково спрямовані на формування в студентів різноманітних навчальних умінь – умінь самостійної пізнавальної діяльності. Поступово частка «участі» викладача в спільній діяльності зменшується, а студентів – зростає. Зростає і якість навчальних дій – дії студентів стають більш активними, творчими й самостійними, а роль викладача зводиться до управління цією активною і самостійною діяльністю студентів.

Під «організацією» в широкому розумінні цього терміна мають на увазі такі фактори: мета навчання, його зміст, методи та прийоми, а також засоби навчання.

Без тісних взаємозв’язків між усіма компонентами навчального процесу не може бути ефективним, а в окремих випадках стає неможливим.

Методика навчання інформаційних систем та технологій для студентів-менеджерів пов'язана з методикою навчання математики, тому що поняття алгоритму прийшло з математики. З іншого боку, багато доведень різноманітних тверджень у математиці мають явно алгоритмічну структуру, і в методиці навчання математики існує завдання навчити виявляти цей алгоритмічний складник у доведеннях.

Особливість методики навчання інформаційних систем та технологій виявляється в тому, що інформаційні системи та технології і як наука, і як навчальний предмет – бурхливо розвиваються. У зв'язку з цим існує потреба постійно узгоджувати зміст навчання з досягненнями науки і техніки. За таких умов вимушеним (і плідним) рішенням є максимальне опертя на результати загальної дидактики та психології, на конкретні методики навчання інших дисциплін, зокрема математики та фізики. Звідси випливає також вимога добору такого змісту навчання інформаційних систем та технологій, який за можливості якомога менше залежав би від типів комп'ютерів та їхнього програмного забезпечення. Зрозуміло, процес навчання неминуче реалізується із застосуванням деяких конкретних програмних і технічних засобів, але вони повинні розглядатися лише як окремі зразки різного комп'ютерного обладнання, як можливі засоби унаочнення і дидактичного супроводу навчального матеріалу, а також технічної підтримки навчально-пізнавальної діяльності. Слід формувати найбільш загальні, фундаментальні знання, за можливості уникаючи машинозалежних знань і умінь, які можуть виявитися непридатними до використання і навіть шкідливими для студентів у новій ситуації, під час роботи на інших типах комп'ютерів, з іншою операційною системою та прикладним програмним забезпеченням або іншою мовою програмування.

Методика навчання інформаційних систем та технологій для студентів-менеджерів сьогодні інтенсивно розвивається. Багато положень у ній сформувалися зовсім недавно і не мають ще ні глибокого теоретичного обґрунтування, ні експериментальної перевірки.

Методична система навчання інформаційних систем та технологій має розглядатись як цілісна система цілей, змісту, методів, засобів і організаційних форм навчання.

Відповідно до загальних цілей курсу методики навчання інформаційних систем та технологій має забезпечувати розв'язування таких *основних завдань*:

1. ***Визначити та обґрунтувати конкретні цілі навчання інформаційних систем та технологій та зміст відповідного предмета.***
2. ***Розробити найбільш раціональні методи й організаційні форми навчання, спрямовані на досягнення поставленої мети.***
3. ***Розглянути необхідні засоби навчання та розробити рекомендації щодо їх застосування в навчальному процесі.***

Під час викладання курсу «Інформаційні системи та технології» слід враховувати, що інформаційні системи справді посіли одне з провідних місць у процесі розвитку менеджменту. Управлінські інформаційні системи (ІС) – це організаційно-технічні системи, які забезпечують вироблення рішень на основі автоматизації інформаційних процесів у сфері управління. Інформаційні системи менеджменту (ІСМ) є різновидом ІС, їх конкретизацією щодо сфери застосування, тобто менеджменту. Призначення ІСМ – сприяння більшій оперативності та конкретності менеджерської діяльності, забезпечення своєчасності виконання і високого ступеня обґрунтованості всіх управлінських розрахунків, забезпечення контролю за правильним виконанням управлінських рішень і зворотного зв'язку. Загальною метою створення ІСМ є вдосконалення менеджерської діяльності відповідних установ і підприємств та підвищення на цій основі ефективності їх роботи [3].

У процесі викладання дисципліни «Інформаційні системи та технології» слід враховувати, що розвиток інформаційних систем, які використовуються і в економіці, і в менеджменті зокрема як для автоматизованого розв'язання окремих економічних задач, так і для автоматизації процесів управління різного рівня, відбувався відповідно до змін у складі забезпечувальної частини ІС та її функціональних можливостей [4].

Безперечно, усі ці засоби оброблення інформації є надзвичайно важливими для менеджерської роботи на підприємстві, адже вони забезпечують:

- підвищення ефективності функціонування та зростання мобільності керівного та адміністративно-управлінського персоналу;
- зростання інформаційного забезпечення осіб, що приймають відповідальні рішення;

- підвищення якісного та інтелектуального рівня культури персоналу і організації загалом;
- вчасну та повну інформованість про можливості нових інформаційних технологій задля вдосконалення [5].

Висновки. У процесі викладання дисципліни «Інформаційні системи та технології» для студентів-менеджерів слід враховувати те, що в сучасних умовах управлінська діяльність є одним із найважливіших факторів функціонування і розвитку організацій. Тому, безперечно, така діяльність має бути найбільш ефективною. А для забезпечення ефективності можна використовувати чимало методів, одним з яких є використання сучасних інформаційних технологій. Існує чимало різних засобів обробки інформації, але всі вони призначені для пришвидшення передачі інформації, і в кількісному, і в якісному аспектах, а це, у свою чергу, впливає на покращення управлінської діяльності на підприємстві.

Перехід до інновацій майже в усіх галузях життя суспільства, зокрема й в освіті, є способом виходу із сучасної загальноцивілізаційної кризи. Тому створення, поширення та використання нововведень у вищій школі слід розглядати не тільки як педагогічне, а і як важливе соціальне завдання.

Джерела та література

1. Гордієнко І. В. Інформаційні системи і технології в менеджменті : навч.-метод. посіб. для самоств. вивчення дисципліни. – 2-ге вид., переробл. і допов. / І. В. Гордієнко. – К. : КНЕУ, 2003. – 259 с.
2. Гава Ю. Роль сучасних технологій в економіці / Ю. Гава // Економіст. – 2006. – № 6. – С. 61–63.
3. Дем'яненко В. М. Методика навчання майбутніх вчителів інформатики апаратних і системних програмних засобів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В. М. Дем'яненко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2003. – 21 с.
4. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / М. И. Жалдак ; АПН СССР ; НИИ содержания и методов обучения. – М., 1989. – 48 с.
5. Жалдак М. І. Формування інформаційної культури вчителя [Електронний ресурс] / М. І. Жалдак, О. А. Хомік // International Charity Foundation for History and Development of Computer Science and Technique ICFCST. – Режим доступу : <http://www.icfest.kiev.ua/symposium/proceedings/galdak.doc>
6. Жигалов В. Т. Основи менеджменту і управлінської діяльності / В. Т. Жигалов, Л. М. Шимановська. – К. : Вища шк., 1994. – 223 с.
7. Ступницький О. Інформаційні технології та корпоративне управління у XXI ст. / О. Ступницький // Економіка України. – 2005. – № 2. – С. 38–46.
8. Титоренко Г. А. Автоматизированные информационные технологии в экономике / под ред. Г. А. Титоренко. – М. : Компьютер ЮНИТИ, 1998. – 336 с.

Яцюк Светлана. Особенности методики преподавания информационных систем и технологий для студентов-менеджеров. Проблема методики преподавания информационных систем и технологий студентам-менеджерам и связаны с ней вопросы привлекают внимание все большей части научных работников и практиков, поскольку много положений в ней сформировались совсем недавно и не имеют еще ни глубокого теоретического обоснования, ни экспериментальной проверки.

Заданием работы является исследование методических подходов к преподаванию информационных систем и технологий студентам-менеджерам. Акцентируется внимание на исследовании методики преподавания информационных систем и технологий студентам-менеджерам. Определена методическая система обучения информационных систем и технологий для студентов-менеджеров.

Ключевые слова: менеджмент, методика, управленческая деятельность, информационные системы, системы планирования ресурсов, технологические средства.

Yacuyk Svitlana. Features of Method of Teaching of the Informative Systems and Technologies are for Students-Managers. The problem of teaching methods of information systems and technology students managers and related issues are increasingly attracting the attention of the public researchers and practitioners, since many of the provisions in it were formed very recently and do not yet have any deep theoretical basis, no experimental verification. The task is to study the technical approaches to the teaching of information systems and technology students managers. The attention on the study of methods of teaching information systems and technology students managers. Definitely a methodical system of education information systems and technologies for student managers.

Key words: management, method, administrative activity, informative systems, systems of planning of resources, technological facilities.

Статтю подано до редколегії
18.02.2013 р.